

Студэнты БДУКіМ зладзілі тэатралізаванае абрадавае «Вяселле»

05.02.2023

Маладосць і экспрэсія маюць такую сілу, што калі справа тычыцца творчасці, то і сталыя майстры не змогуць паўтарыць. Паэты на пачатку творчага шляху пішуць свае найлепшыя радкі часцей, чым у сталыя гады, танцоры выконваюць надзвычайныя партыі, а рэжысёры адкрываюць цэлыя кірункі ў тэатры ці кіно.

Эпізод сцэны «Лялька дзяцінства».

Традыцыя

Сілай маладосці і запалам самых розных энергій было насычана новае тэатралізаванае абрадавае прадстаўленне «Вяселле», пастаўленае студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Прэм'ерныя паказы адбыліся 25 і 26 студзеня на тэрыторыі Спартыўна-культурнага цэнтра ўніверсітэта.

Аўтары падкрэсліваюць: «Прадстаўленне — гэта рэжысёрская інтэрпрэтацыя традыцыйных абрадавых дзей беларусаў, прысвечаных адной з самых галоўных падзей у жыцці чалавека — шлюбу. Відовішча, якое вы пабачыце, з'яўляецца новым поглядам і пераасэнсаваннем моладдзю самых знакавых і адметных момантаў традыцыйнага беларускага вяселля».

Чым жа прываблівае маладых людзей XXI стагоддзя тэма традыцыйных абрадаў, якія, падавалася, ужо даўным-даўно сышлі ў нябыт? Вяселле, Купалле, Дзяды і іншыя. Адказ можа хавацца менавіта ў такіх пастаноўках, якія з'яўляюцца зваротам да перарванай традыцыі нашага краю.

Святы, мова, візуальная культура былі і застаюцца тым унікальным інструментам, які для любога народа служыць ключом да свету. Калі звярнуцца да навуковага абгрунтавання, то гэты аспект чалавечага жыцця яскрава тлумачыць гіпотэза Сепіра-Уорфа. Амерыканскія лінгвісты і даследчыкі кагнітыўных працэсаў паасобку прыйшлі да высновы, што мова і яе спецыфічнае выкарыстанне (дыялекты, розныя варыянты адной мовы ў мностве краін) непасрэдна ўплывае на светапогляд і іншыя разумовыя працэсы.

Таму натуральна, што сучасная моладзь цікавіцца велічнай і насычанай спадчынай беларускага народа. Маладыя людзі на стыку эпох, у часы моцных духоўных посткаранавірусных змен спрабуюць спрычыніцца да той асновы, на якой будавалася іх культура і нацыя. Стаць цвёрда на ногі.

Падчас прадстаўлення.

Для беларусаў заўсёды характэрна было паважлівае і трапяткое стаўленне да фальклору і народных традыцый. Фестывалі традыцыйнай культуры нязменна працягваюць збіраць мноства неабыхавых беларусаў. Сучасныя рэміксы і перапрацоўкі народных спеваў, так званы неафолк, з'яўляюцца папулярным музычным кірункам у выканаўцаў. Вяртаюцца маладыя беларусы і да менавіта нацыянальных упрыгажэнняў і адзення. Такім чынам, абрадавае прадстаўленне ад студэнтаў БДУКМ з'яўляецца натуральным і, больш за тое, неабходным этапам на шляху пошуку моладдзю сябе і месца свайго народа ў сусветнай парадыгме.

Таінства

Тэатралізаваная пастаноўка была рэалізавана з самых розных мастацкіх бакоў: танцы, спевы, візуальныя элементы (святло, адзенне, сцэнаграфія). Удзельнікаў непасрэдна сцэнічнай дзеі — больш за 40 чалавек. Разам са студэнтамі кафедраў рэжысуры і харэаграфіі да стварэння свежай інтэрпрэтацыі традыцыйных шлюбных абрадаў далучыліся і выкладчыкі, мастацкія кіраўнікі Дзмітрый Сергейчук, Міхаіл Мотуз і Ірына Канавальчык.

На сцэне можна было пабачыць ансамбль «Беларуская песня» (мастацкі кіраўнік Ірына Грамовіч) і шоу-балет «*Deliance*» (мастацкі кіраўнік Ганна Швабовіч).

У праграме больш за 17 дзей, якія адпавядаюць пэўным этапам, звязаным з вяселлем: эпізоды да свята, падчас і пасля. Кожная з умоўных частак мае сваё адмысловае мастацкае рашэнне, спалучае ў сабе адразу некалькі вышэйабазначаных мастацкіх напрамкаў, якія адлюстраваны на звычайным беларускім свяце.

Як і для мноства еўрапейскіх народаў, для беларусаў вяселле — сапраўдны сакрамэнт, які з'яўляецца строгім і адназначным варыянтам пераходу і ініцыяцыі. Маладыя змяняюць свой статус, як сапраўдныя хрысціяне разам трымаюць адказ перад Богам. За стагоддзі ў беларускай культуры назапасіўся цэлы пласт традыцый, звычаяў і абрадаў.

Паколькі людзі даўней былі вельмі набожныя і разумелі важнасць стварэння новай сям'і, то і падыход да ўрачыстасці адпаведны. Кожны крок і кожная дэталі вяселля прадыхаваны традыцыяй, павінны супадаць з уяўленнем аб дагматычным. Тычылася гэта літаральна ўсяго: адзення маладых, колькасці гасцей, страў на святочным стале, падарункаў і мноства іншых дэталей. Усё шчодрое багацце спеваў, жартаў, танцаў і гульняў, якімі суправаджаўся вясельны абрад, дэманструецца глядачам пастаноўкі. Аднак не ў «нафталінавым» варыянце этнографіі, распрацаваным яшчэ на пачатку мінулага стагоддзя, які час ад часу можна сустрэць дагэтуль. Моладзь падышла да справы сапраўды крэатыўна.

Неабходна адзначыць вобразнасць і відовішчнасць «Вяселля». Аўтары адназначна сур'ёзна паставіліся да рэканструкцыі пэўных вобразаў, якія могуць аказацца даспадобы глядачам. У сцэнах «Мужыцкая праца ў полі», калі выконвалася беларуская народная песня «Ехаў бацька па лучыну», і «Застолле», госці якога спявалі «Чарачка мая», звяртаюцца да казачных матываў.

Напаяказнасць і бяскрыўдная карыкатурнасць дадаюць асаблівага шарму пастаноўцы. Стваральнікі бессаромна згадваюць вобразы, знаёмыя мноству людзей. У сцэне «Застолле», пакуль госці падымаюць чаркі і зычаць доўгіх гадоў і здаровых дзетак, жаніх і нявеста знямела стаяць у цэнтры сцэны. На тварах — непарушная засяроджанасць, разуменне адказнасці моманту і пэўны страх. Такімі менавіта і ствараліся вясельныя партрэты беларусаў у мінулым стагоддзі. Не ў адной сям'і да гэтага часу такія старыя фотаздымкі (часткова дафарбаваныя) усё яшчэ вісяць у бабулінай хаце на пачэсным месцы.

Баланс

На працягу ўсёй тэатралізаванай дзеі аўтары вынаходзяць новыя, сучасныя сродкі аповеду пра добра вядомага падзеі. Прызнацца, справа надзвычай складаная. Толькі вытанчаны густ дапаможа ўтрымаць баланс — не скапіраваць папярэднікаў, аднак і ў спробе эксперыментавання не пераўтварыць падзеі ў фарс.

Шырокімі мазкамі акцёры ствараюць сваю карціну. Сцэна «Вясельны цягнік» уяўляе сабой пластычную замалёўку таго, як малады са сваёй дружынай выпраўляўся ў дарогу па маладую. На сцэне разгортваецца неаднаразова бачаная дзея з класічнымі скокамі і карагодамі.

Ужо наступная сцэна «Выкуп» канфліктуе з папярэдняй. Тут апавядаецца аб размове бацькоў нявесты і жаніха пра тое, што апошнія прывезлі і аддаюць, каб забраць чужую дачку ў свой дом. Ды пасля таго, як нарэшце будучыя сваты паразумеліся, сямейныя пары разам з гасцямі зноў вяртаюцца да танца. Толькі гэтым разам пад старадаўнія мелодыі выконваюцца сучасныя танцы, якія маладым людзям, безумоўна, бліжэй.

Стварэнне падобнага дысанансу падкрэслівае эмацыянальнасць і складанасць падзеі. У, падаецца, вясёлай і гарэзлівай сцэне «Застолле», пакуль гучаць тосты і смех гасцей, знаходзіцца месца і для плачу нявесты. Не спыняецца вясёлая гучная музыка і падчас прамовы спалоханай дзяўчыны, якая баіцца будучыні, што палохе яе.

З вялікай павагай і асцярожнасцю абыходзяцца маладыя людзі з няпростымі і інтымнымі тэмамі. Прыкладам, у сцэне пад назвай «Таямніца вячання» аўтары адмаўляюцца ад выкарыстання прамых сімвалаў веры. Хрысціянскія крыжы пераўтвараюцца ў белыя палотны, на фоне якіх сужэнцы даюць клятвы адно аднаму і Богу.

Сцэна «Шлюбная ноч» таксама атрымала новае, свежае рашэнне. Мастацка-творчае асэнсаванне атрымалася вельмі чыстым і шчырым. У руках маладых людзей — яблык — сімвал спакусы ў хрысціянскай культуры. Зразумелы элемент, які не патрабуе дадатковых тлумачэнняў.

Нельга не адзначыць і надзвычайную натуральнасць рэквізіту. Ад асыпання гасцей-гледачоў сапраўдным зернем, што выклікала бурную рэакцыю публікі, да жывой курыцы, якую маладзёнам падарылі госці ў апошняй сцэне «Адорванні маладых».

Можна смела сказаць, што маладосць і жывасць не дазволілі засумаваць падчас прагляду, схавалі ўсе недахопы, якія маглі б сапсаваць уражанне, ды дазволілі публіцы эмацыянальна далучыцца да падзей на сцэне, дапамагаючы знайсці той самы ключ да свету, які, безумоўна, мелі нашы продкі.

Яна ЦЭГЛА ; Фота Паўла СУШЧОНКА